

Η Παναρκαδική στην Ελλάδα

Ένα «κατά παραγγελίαν» δημοτικό τραγούδι
και το ιστορικό του

Στο παρελθόν, μία συνηθισμένη πρακτική των εταιρειών δίσκων ήταν το να ηχογραφούν και να κυκλοφορούν τραγούδια, με αφορμή ιστορικά και άλλα γεγονότα. Έτσι, έχουμε σήμερα τραγούδια για τους Βαλκανικούς πολέμους, μεγάλο αριθμό τραγουδιών για τον Ελληνοϊταλικό πόλεμο του 1940, τραγούδια για την δολοφονία του Αθανασόπουλου (που συνετάραξε την ελληνική κοινωνία τη δεκαετία του 1930) και άλλα ανάλογου περιεχόμενου.

Αφορμή για το παρόν δημοσίευμα, ήταν η «ανακάλυψη» ενός τέτοιου «επετειακού» δίσκου γραμμοφώνου, που περιέχει το τραγούδι «Η Παναρκαδική στην Ελλάδα». Ηχογραφήθηκε στην Αθήνα, αλλά κυκλοφόρησε μόνο στην Αμερική, για τις ανάγκες της εκεί ελληνικής αγοράς δίσκων. Στην ετικέτα του δίσκου, υπάρχει η φίρμα «Freedom» της εταιρείας που τον δημιούργησε, αλλά κανένα άλλο στοιχείο γι' αυτήν. Πρόκειται για μικρή εταιρεία δίσκων, απ' αυτές που ξεφύτρωσαν κατά δεκάδες στις ΗΠΑ τη δεκαετία του 1950. Έχουν εντοπισθεί μέχρι στιγμής περισσότερες από πενήντα, να ηχογραφούν αποκλειστικά ελληνικό ρεπερτόριο. Οι εταιρείες αυτές δεν είχαν δυνατότητα να κυκλοφορούν τα προϊόντα τους στην Ελλάδα, γι αυτό και οι δίσκοι αυτοί ήταν μέχρι πρότινος στη χώρα μας σπανιότατοι. Τα τελευταία χρόνια με την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου, δόθηκε

η δυνατότητα στους ντόπιους συλλέκτες να αποκτήσουν τέτοιους δίσκους και να έρθουν στην επιφάνεια άγνωστες ηχογραφήσεις. Προσωπικά πάντως, δεν έχω εντοπίσει άλλον δίσκο της «Freedom».

Στην ετικέτα του παρουσιαζόμενου δίσκου γράφεται ακόμα «recorded in Athens», τραγούδι Κουλουριώτης και κλαρίνο Καρακώστας. Ο τραγουδιστής είναι ο Μίμης Αδριανός, που κατάγονταν από την Κούλουρη (Σαλαμίνα) και ήταν γνωστός και σαν Κουλουριώτης. Πρόβλημα παρουσιάζεται όμως με το όνομα «Καρακώστας»: Γιατί, από το άκουσμα του δίσκου δεν ακούγεται να συνοδεύει τον τραγουδιστή κλαρίνο, αλλά βιολί! Έγινε λάθος; Γράφτηκε το όνομα του μεγάλου Έλληνα κλαρινίστα παραπλανητικά, για να αυξήσει την κυκλοφορία του δίσκου; Δεν μπορεί να απαντηθεί προς ο παρόν το ερώτημα. Για το βιολί που ακούγεται, πιθανότατα είναι ο Βαγγέλης Ανδριάς, γνωστός σαν «Ναύτης», που παίζει βιολί στο τραγούδι της άλλης πλευράς του δίσκου.

Συνοψίζοντας όλα τα παραπάνω προκύπτει ότι κάποιος

«παράγοντας», που κινούνταν στο χώρο του τραγουδιού, ηχογράφησαν τον παραπάνω δίσκο στην Αθήνα με αφορμή την εδώ επίσκεψη των μελών της «Παναρκαδικής». Τον κυκλοφόρησαν όμως στην Αμερική, αποβλέποντας στην εκεί ελληνική αγορά. Τέτοιο φαινόμενο έχει εντοπισθεί μία

ακόμα φορά στην Αθήνα¹, με τραγουδιστή τον Ιωάννη Μούτσο και βιολί πάλι τον Βαγγέλη Ανδριά! Ήταν τα ίδια πρόσωπα που έκαναν το εγχείρημα: Πάλι δεν μπορεί να απαντηθεί το ερώτημα. Ποια είναι όμως η «Παναρκαδική»: Πρόκειται για την Ομοσπονδία των Αρκαδικών σωματείων των ΗΠΑ. Η Ομοσπονδία αυτή ιδρύθηκε το 1932².

Ας δούμε τώρα τους στίχους του τραγουδιού, που είναι χορευτικό συρτό και η μελωδία του παραπέμπει σε παλιότερα δημοτικά τραγούδια της κυρίως Ελλάδος:

*Ήρθ' απ' την Αμερική,
όλη η Παναρκαδική,
ήρθαν απ' την Καλιφόρνια,
τόρα που 'παψ' η διχόνοια.*

*Ήρθαν απ' τα Φιλαδέλφεια,
τα χρυσά μας τα αδέρφια,
κι άλλοι από το Κολοράντο,
τ' όμορφο και μυρωδάτο.*

*Απ' την Γιούτα κι Οκλαχόμα
στον προγόνων τους το χόμα,
ήρθαν απ' την Ινδιάννα,
για να ιδούν τη δόλια μάνα.*

*Μαρίامي και Γουασιγκτόνα,
ν' ανεβούν στον Παρθενώνα,
Μιλογκόκι και Σικάγο,
βρε πανάθεμά σε χάρο.*

*Το Νητηρόϊτ Νέα Υόρκη,
όλη η λεβεντιά και νιότη,
ήρθ' ο Πόρτλαντ κι' η Βοστώνη,
φίλοι του Κολοκοτρώνη.*

*Το Νοσοκομείο να ιδούνε,
κι όλοι τους να το χαρούνε,
τους δικούς τους για να ιδούνε,
κι ύστερα να χωριστούνε.*

Απ' τα λόγια λοιπόν συμπεραίνουμε κατ' αρχήν η επίσκεψη πρέπει να έγινε αμέσως μετά τη λήξη

του εμφύλιου πολέμου. Το νοσοκομείο που αναφέρεται είναι το Παναρκαδικό Νοσοκομείο Τρίπολης. Στο Παναρκαδικό συνέδριο του 1943, που έγινε στο Μίλγουόκι των ΗΠΑ το 1943, αποφασίστηκε η ανέγερση νοσοκομείου στην Τρίπολη, με δωρεές απόδημων Αρκάδων της Αμερικής³. Πράγματι το νοσοκομείο ολοκληρώθηκε και τα εγκαίνια του έγιναν στις 21 Μαΐου 1950⁴. Δεν αποκλείεται συνεπώς, η συγκεκριμένη επίσκεψη της «Παναρκαδικής» να έγινε το 1950, γι' αυτόν

ακριβώς τον λόγο. Για το νοσοκομείο αναφέρουμε συμπληρωματικά ότι: παραχωρήθηκε «κατά χρήση» στις Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις, με σύμβαση που έγινε στις 22 Οκτωβρίου 1951 για να λειτουργήσει σαν στρατιωτικό. Το 1952 παραχωρήθηκε χώρος του, προς ανάπτυξη 50 κλινών, για τη λειτουργία του κρατικού νοσοκομείου «Η Ευαγγελίστρια», το οποίο σήμερα είναι δυναμικότητας 300 κλινών και είναι ενταγμένο στο ΕΣΥ⁵.

Επισκέψεις πάντως της «Παναρκαδικής» στην Ελλάδα, γίνονταν τακτικά. Στο διαδικτυο είναι αναρτημένο ένα μικρό φιλμ από κινηματογραφικά επίκαιρα του Μαΐου του 1963, που καταγράφει την επίσκεψη μελών της «Παναρκαδικής» στην Αθήνα. Επίσης στην φωτογραφία που δημοσιεύουμε, απεικονίζονται μέλη της «Παναρκαδικής», να καταθέτουν στεφάνια στο μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη. Δεν γράφεται χρονολογία, αλλά κι' αυτή είναι την ίδια εποχή, αφού ένα πλακάτ που διακρίνεται, είναι ίδιο μ' εκείνο των επίκαιρων!

Αυτό ήταν το τραγούδι της «Παναρκαδικής». Παρά τους απλοϊκούς και γραμμένους «κατά παραγγελίαν» στίχους του, δεν παύει να αποτελεί ένα ντοκουμέντο της μουσικής ιστορίας του τόπου μας. ■

1. Καλυβιώτης Αριστομένης: *Ο τραγουδιστής Ιωάννης Μούτσος*. Περιοδικό «Συλλογές».
2. Μαλαφούρης Μπάμπης: *Έλληνες της Αμερικής*. Νέα Υόρκη 1948.
3. ό. π. υποσημ. 2.
4. Πληροφορίες Γιώργου Ζαχαρόπουλου.
5. Πληροφορίες από το διαδικτυο.